

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN  
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**



**MA THỊ NGÀN**

**ĐÁNH GIÁ KHẢ NĂNG TRIỂN KHAI CHI TRẢ  
DỊCH VỤ MÔI TRƯỜNG RỪNG TRỰC TIẾP TẠI  
THÔN BẢN DUÔNG, XÃ HOÀNG TRĨ,  
HUYỆN BA BÈ, TỈNH BẮC KẠN**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ  
KHOA HỌC LÂM NGHIỆP**

**Thái Nguyên, năm 2015**

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN  
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**



**MA THỊ NGÂN**

**ĐÁNH GIÁ KHẢ NĂNG TRIỂN KHAI CHI TRẢ  
DỊCH VỤ MÔI TRƯỜNG RỪNG TRỰC TIẾP TẠI  
THÔN BẢN DUỐNG, XÃ HOÀNG TRĨ,  
HUYỆN BA BÈ, TỈNH BẮC KẠN**

**Chuyên ngành: Lâm học**

**Mã số: 60.62.02.01**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ  
KHOA HỌC LÂM NGHIỆP**

**Người hướng dẫn khoa học: TS. Lý Văn Trọng**

**Thái Nguyên, năm 2015**

## LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu khoa học của bản thân tôi, công trình được thực hiện trong thời gian từ tháng 11 năm 2014 đến tháng 9 năm 2015. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trình bày trong luận văn là hoàn toàn trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác nếu có gì sai tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm.

*Thái Nguyên, 2015*

*Tác giả*

*Ma Thị Ngân*

## LỜI CẢM ƠN

Luận văn này được hoàn thành tại Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên theo chương trình đào tạo cao học chuyên ngành Lâm học khóa 21 (2014 - 2015).

Trong quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn tác giả đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ của Ban giám hiệu, Khoa Sau Đại học và các thầy, cô giáo trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên các bạn bè đồng nghiệp và các cán bộ địa phương nơi tác giả thực hiện nghiên cứu. Nhân dịp này tác giả xin chân thành cảm ơn về sự giúp đỡ hiệu quả đó.

Trước tiên, tác giả xin đặc biệt cảm ơn TS. Lý Văn Trọng người hướng dẫn khoa học đã tận tình giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện luận văn này.

Xin chân thành cảm ơn lãnh đạo, cán bộ thuộc dự án 3PAD và Vườn quốc gia Ba Bể, UBND các xã Nam Mẫu, Hoàng Trĩ đã tạo điều kiện giúp đỡ tác giả trong việc thu thập số liệu ngoại nghiệp để thực hiện luận văn này.

Tôi cũng xin cam đoan số liệu thu thập, kết quả nghiên cứu là trung thực và được trích dẫn rõ ràng.

Xin chân thành cảm ơn!

*Thái Nguyên, 2015*

*Tác giả*

*Ma Thị Ngân*

## MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN .....	i
LỜI CẢM ƠN .....	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT .....	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	viii
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	ix
<b>MỞ ĐẦU .....</b>	<b>1</b>
1. Đặt vấn đề.....	1
2. Mục tiêu.....	4
3. Phạm vi nghiên cứu.....	4
4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài .....	4
4.1. Ý nghĩa khoa học .....	4
4.2. Ý nghĩa thực tiễn.....	5
<b>Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU VÀ</b>	
<b>CÁC VẤN ĐỀ LIÊN QUAN .....</b>	<b>6</b>
1.1. Cơ sở khoa học đề tài .....	6
Phương pháp xác định mức chi trả.....	10
1.2. Những kinh nghiệm trên thế giới và trong nước về chi trả dịch vụ môi trường .....	11
1.2.1. Chi trả dịch vụ môi trường trên thế giới .....	11
1.2.2. Chi trả dịch vụ môi trường ở Việt Nam.....	14
1.2.2.1. Chính sách chi trả dịch vụ môi trường.....	14
1.2.2.2. Một số bài học kinh nghiệm ở Sơn La và Lâm Đồng.....	17
1.2.2.3. Thí điểm chi trả DVMT tại tỉnh Bắc Kạn.....	19
1.3. Đặc điểm khu vực nghiên cứu .....	23

1.3.1. Đặc điểm tự nhiên và nguồn tài nguyên thiên nhiên .....	23
1.3.1.1. Đặc điểm tự nhiên .....	23
1.3.1.2. Các nguồn tài nguyên.....	25
1.3.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội .....	26
1.3.2.1. Dân tộc, dân số và lao động .....	26
1.3.2.2. Tình hình phát triển kinh tế.....	26
1.3.2.3. Hiện trạng xã hội.....	27
1.3.3. Đặc điểm môi trường rừng liên quan tới chi trả DVMT tại khu vực Ba Bể .....	28
1.3.4. Hiện trạng về môi trường và kinh tế - xã hội của thôn Bản Duồng và vùng hạ lưu liên quan đến chi trả DVMT .....	29
<b>Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....</b>	<b>31</b>
2.1. Đối tượng, phạm vi thời gian nghiên cứu .....	31
2.2. Nội dung nghiên cứu .....	31
2.2.1. Các điều kiện bối cảnh thử nghiệm chi trả DVMTR tại khu vực nghiên cứu .....	31
2.2.2. Tiến trình thực hiện PES .....	31
2.2.3. Đánh giá kết quả thực hiện hoạt động PES tại Bản Duồng đến thời điểm hiện tại .....	31
2.2.4. Đề xuất, kiến nghị .....	32
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	32
2.3.1. Lựa chọn địa điểm nghiên cứu.....	32
2.3.2. Phương pháp kế thừa tài liệu số liệu thứ cấp.....	32
2.3.3. Phương pháp thu thập số liệu sơ cấp.....	32
2.3.4. Phương pháp xử lý số liệu.....	34
2.3.5. Phương pháp chuyên gia .....	34

<b>Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....</b>	<b>35</b>
3.1. Điều kiện, bối cảnh thử nghiệm chi trả DVMTR rừng tại khu vực nghiên cứu .....	35
3.1.1. Cơ sở pháp lý để triển khai chi trả DVMTR trực tiếp tại Bản Duồng..	35
3.1.2. Điều kiện chi trả dịch vụ môi trường rừng tại Bản Duồng.....	35
3.2. Tiến trình thực hiện PES, cơ cấu tổ chức và vai trò của các bên liên quan trong chi trả DVMTR tại Bản Duồng .....	36
3.2.1. Tiến trình thực hiện PES .....	37
3.2.2. Cơ cấu tổ chức và chức năng nhiệm vụ.....	38
3.3. Xác định giá trị môi trường rừng và mức chi trả, phương pháp chi trả, các điều khoản liên quan đến cơ chế thực hiện mô hình chi trả PES.....	39
3.3.1. Cơ sở tính toán giá trị môi trường rừng cho thôn Bản Duồng.....	39
3.3.2. Mức chi trả cho mô hình PES tự nguyện .....	41
3.3.3. Phương thức chi trả, các điều khoản liên quan đến cơ chế thực hiện... 42	
3.3.3.1. Phương thức thanh toán và hướng sử dụng tiền chi trả: .....	42
3.3.3.2. Các điều khoản, cơ chế, giám sát đánh giá .....	43
3.4. Đánh giá kết quả thực hiện hoạt động PES tại Bản Duồng đến thời điểm hiện tại .....	46
3.4.1. Kết quả đánh giá về tình hình quản lý và sử dụng quỹ PES .....	46
3.4.2. Kết quả đánh giá về sinh kế hộ gia đình thôn Bản Duồng.....	48
3.4.3. Kết quả đánh giá mô hình chi trả DVMTR tại Bản Duồng. ....	49
3.4.4. Kết quả đánh giá tác động sau khi triển khai thực hiện của mô hình PES tại thôn Bản Duồng .....	54
3.4.5. Kết quả phân tích những thuận lợi, khó khăn và đề xuất một số giải pháp thực hiện mô hình chi trả DVMTR tại Bản Duồng.....	56
3.4.5.1. Kết quả phân tích những thuận lợi khó khăn trong quá trình thực hiện mô hình chi trả DVMTR tại thôn Bản Duồng. ....	56

3.4.5.2. Một số giải pháp cho mô hình PES tại Bản Duông .....	58
<b>KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ .....</b>	<b>60</b>
1. Kết luận .....	60
2. Kiến nghị .....	62
<b>TÀI LIỆU THAM KHẢO</b>	
I. Tài liệu tiếng Việt	
II. Tài liệu tiếng Anh	
<b>PHỤ LỤC</b>	



## DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

3PAD	: Dự án quan hệ đối tác vì người nghèo trong phát triển nông lâm nghiệp tỉnh Bắc Kạn
BĐKH	: Biến đổi khí hậu
BVPTR	: Bảo vệ phát triển rừng
DVMT	: Dịch vụ môi trường
DVMTR	: Dịch vụ môi trường rừng
FAO	: Tổ chức nông lương thế giới
HTX	: Hợp tác xã
ICRAF	: Tổ chức nông lâm thế giới
LHQ	: Liên hợp quốc
LSNG	: Lâm sản ngoài gỗ
NN&PTNT	: Nông nghiệp và phát triển nông thôn
PEFS	: Chi trả dịch vụ môi trường rừng
PES	: Chi trả dịch vụ môi trường
REDD/ REED+	: Giảm phát thải khí nhà kính do mất rừng và suy thoái rừng ở các nước đang phát triển
UBND	: Ủy ban nhân dân
VQG	: Vườn quốc gia

## DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Các bước thực hiện chi trả PES .....	37
Bảng 3.2. Bảng ước tính đóng góp thu nhập cho quỹ chi trả DVMTR từ DVMTR về đẹp cảnh quan huyện Ba Bể.....	41
Bảng 3.3. Bảng mức chi trả mô hình chi trả PES tại thôn Bản Duồng.....	41
Bảng 3.4. Bảng tiêu chí và chỉ số giao khoán DVMT rừng.....	45
Bảng 3.5. Sinh kế các hộ được phỏng vấn tại thôn Bản Duồng .....	48
Bảng 3.6. Nguồn thu nhập từ hoạt động lâm nghiệp (Thôn Bản Duồng).....	49
Bảng 3.7. Biểu tổng hợp ý kiến quá trình thực hiện HĐ chi trả DVMTR.....	49
Bảng 3.7A. Đánh giá về thực hiện hợp đồng chi trả DVMTR. ....	50
Bảng 3.7B. Đánh giá về thực hiện hợp đồng. ....	52
Bảng 3.8. Tổng hợp những khó khăn quá trình triển khai mô hình PES tại Bản Duồng .....	57